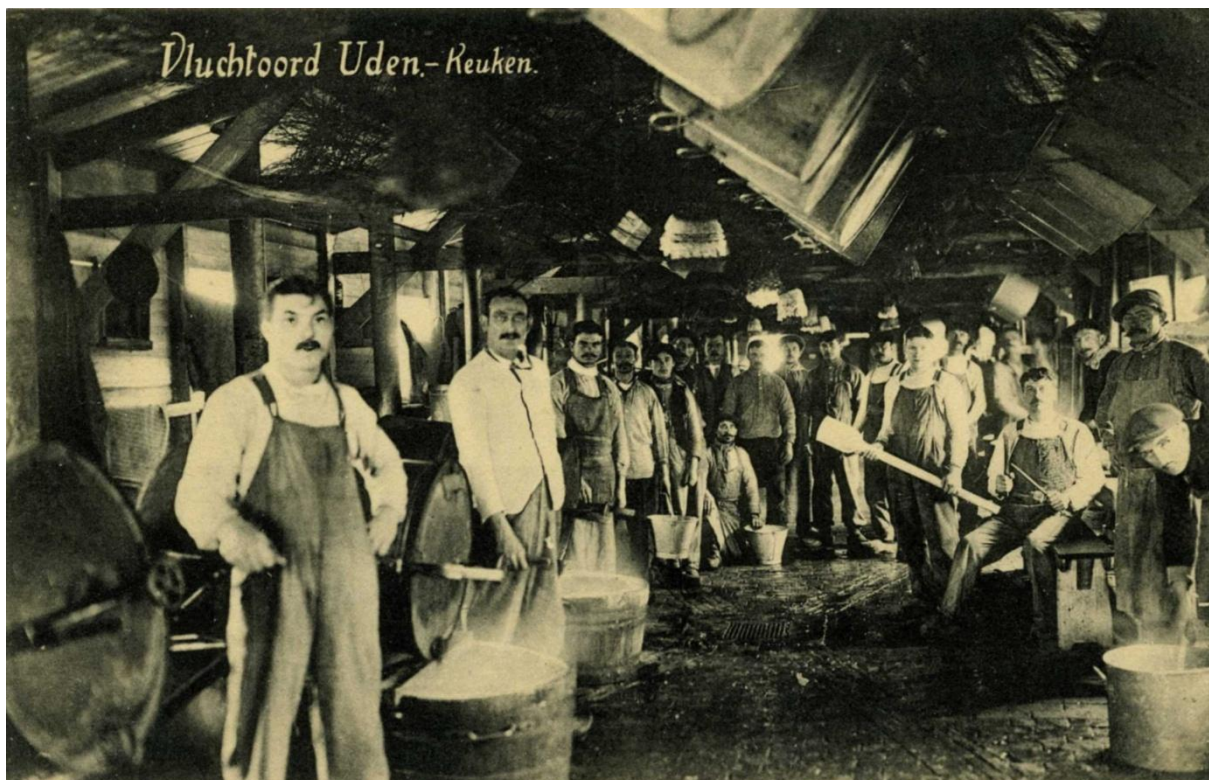

Maaltijden

Zodra het klokje klepte om half acht, twintig over twaalf of twintig over vijf, zag men de bewoners in lange rijen van noord en zuid, oost en west, gewapend met het nodige gerei, afzakken naar de eetzaal; grote barakken van 50 meter lengte en 14 meter breedte, waarin ieder ongeveer 800 mensen aan de grote houten tafels op banken kunnen zitten. Daar kreeg men in het begin koffie en brood zoveel men lustte, maar later kreeg ieder zoveel gram brood mee als zijn kaart aanwees.

's Middags veranderde het menu naar de tijd van het jaar en later naar hetgeen er van het distributiebureau te krijgen was. Nu eens erwtensoep, dan bonensoep, aardappelen met spek en groenten, aardappelen met schapenvlees, enz.

Wanneer dan het kerkklokje luidde dan trokken in zwierige rijen de gameldragers, hangende aan de gamellen, naar de eetzaal om er de dampende kost neer te zetten. Dan stonden in de eetzaal de tafeldiensters, met hun scheplepel gewapend, klaar bij hun tafels - repten de vlotte handen van de koks zich in de keuken om op te ruimen en de volgende maaltijd voor te bereiden.

's Avonds als er geen brood was, dan gaf de pot rijstepap, gortepap, karnemelkpap of ander pap.

Met enkele cijfers wordt duidelijk gemaakt, wat er alzo in een Vluchtoord nodig was. December 1915, toen waren er ongeveer 5.000 mensen in het Vluchtoord en er werden 1.792 hectoliter aardappelen verbruikt, 7.404 kg. vlees, 18.313 kg. groenten, 87.500 kg. brood, 5.913 kg. boter.

De kosten van de voeding bedroegen in het eerste jaar Fl. 425.130.81 en van 1 januari 1916 tot 1 januari 1917 was dat Fl. 657.936.74, wat ongeveer 35 cent per dag was per persoon.

Kinderen beneden 4 jaar en zieken kregen iedere middag een bord pap, andere mensen, op bewijs van de geneesheer, dagelijks melk en wittebrood. Zo werden er ongeveer 1.100 liter melk en 200 kg. wittebrood per dag verstrekt. Ernstige zieken kregen lichte kost, en iedereen kon voor de door hem verdiende punten in de winkel van het Vluchtoord boter, eieren, vlees, kaas voor bij de boterham kopen.

Kleding

De chef van het kledingmagazijn met zijne weders hielden stonden hele dagen en halve nachten, de 600 kisten uit Amerika uit te pakken. Kisten, vol met boven- en ondergoed, hemden, broeken, veelkleurige kousen, versleten baljurken en dito zwartlaken rokken, pelsjassen, hoge hoeden en lage boorden, regenmantels, schoenen, snuisterijen, speelgoed, ballen, poppen voor, zoals de Amerikaantjes erbij schreven, "the dear Belgian children", voor "the race of heroes", enz.

Dat alles diende nu geordend, geregeld, opgetekend, geïnventariseerd te worden, want ieder zou zijn deel krijgen en niemand mocht bevoordeeld noch benadeeld worden. Maar daar viel niet aan te denken, de mensen moesten eerst geholpen worden, zij konden niet wachten tot alles geboekt en nauwkeurig omschreven was. En er werden blouses uitgedeeld, rokken, jassen, waar dit op het eerste gezicht nodig leek.

Spoedig echter kwam er orde in de chaos, en dit was nodig, want willekeurig geven bevredigt de een maar verbittert de anderen. En toen kreeg ieder op nummer, hetgeen hem toekwam, en er was geen bedriegen meer mogelijk, want de kledingkaart op naam en nummer was er om alles te registreren.

Eerst werd aan een ieder verstrekt: een hemd, een borstrok, een broek, een paar kousen en aan de vrouwen bovendien een onderrok. En als ieder aan de beurt geweest was, begon men weer opnieuw met hetzelfde lijstje en zo in het begin 4 maal, later 3 maal per jaar, zodat de eerst aangekomen op het ogenblik reeds hun zevenden "verschoning" hebben binnengehaald. Om de drie maanden krijgt ieder een paar nieuwe klompen en heeft in die tijd recht ook op een schoenreparatie.

De kinderen werden, zoals overal, een beetje vertroeteld, want behalve het bovengenoemde kregen zij nu en dan een extraatje; de meisjes mooie bovenkleedjes en schorten - er waren er al die zeven kleedjes en vijf schortjes ontvingen - en de jongens een broekje en truitje.

Voor de dag van de Eerste Heilige Communie werden alle kinderen in het nieuw gestoken, want bij een rein zieltje hoort ook een schoon pakje of kleedje!

Trouwlustigen hadden ook al niet te klagen, want het was het Vluchtoord, dat het eerste - en ook het beste - huwelijkscadeautje aanbood. Weliswaar geen witzijden japon met lange sleep en witte schoentjes met hoge hakken of een takje fleurs d'orange voor de bruid, geen smoking en hoge hoed voor de bruidegom, maar kleding die beter paste bij de oorlogstijd, een degelijke japon, een flink kostuum en sterke leren schoenen.

Werd de familie vergroot, dan ging moeder tijdig de uitzet voor haar toekomstige lieveling halen en dat was heel wat, meer dan moeder op beide armen kon dragen: 22 luiers, 4 hemdjes, 4 borstrokken, 6 kleedjes, een mutsje, een manteltje, 2 slabbetjes en een wollen deken.

Wat er op deze manier in totaal aan de mensen in het Vluchtoord is uitgedeeld, valt niet zomaar op de vingers uit te tellen. In een tijdsverloop van nauwelijks 10 maanden (van 17 maart 1915 tot 1 januari 1916) werden 117.000 stuks kleding verstrekt.